Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
L serija

2025/1016

2025 5 23

KOMISIJOS SPRENDIMAS (ES) 2025/1016

2025 m. gegužės 16 d.

kuriuo Ispanijos Karalystei dėl Meliljos leidžiama nukrypti nuo tam tikrų Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/943 ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/944 nuostatų

(pranešta dokumentu Nr. C(2025) 3175)

(Tekstas autentiškas tik ispanų kalba)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos ([1]), ypač į jo 64 straipsnį,

atsižvelgdama į 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES ([2]), ypač į jos 66 straipsnį,

kadangi:

1. PROCEDŪRA IR SPRENDIMO TAIKYMO SRITIS

(1) 2020 m. lapkričio 23 d. Ispanijos Karalystė (toliau – Ispanija) Komisijai pagal Reglamento (ES) 2019/943 64 straipsnį ir Direktyvos (ES) 2019/944 66 straipsnį pateikė prašymą leisti dėl Kanarų salų, Balearų salų, Seutos ir Meliljos ne pusiasalio teritorijų (toliau kartu – NPT) taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą (toliau – prašymas).

(2) Iš pradžių prašyme buvo prašoma leisti nukrypti nuo Direktyvos (ES) 2019/944 8 ir 54 straipsnių ir Reglamento (ES) 2019/943 3 ir 6 straipsnių, 7 straipsnio 1 dalies, 8 straipsnio 1 ir 4 dalių, 9, 10 ir 11 straipsnių, 14–17 straipsnių, 19–27 straipsnių ir 35–47 straipsnių. Tame prašyme nebuvo nurodyta nukrypti leidžiančios nuostatos, kurią prašoma leisti taikyti, taikymo trukmė.

(3) 2021 m. kovo 18 d. Komisija šį prašymą paskelbė savo interneto svetainėje ir paragino valstybes nares bei suinteresuotąsias šalis iki 2021 m. balandžio 30 d. pateikti pastabų.

(4) 2021 m. rugpjūčio 17 d. ir gruodžio 16 d. Komisija Ispanijos paprašė pateikti papildomos informacijos dėl prašymo leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą. Ispanija atsakė 2021 m. spalio 4 d. ir 2022 m. sausio 17 d. Pastarajame atsakyme Ispanija prašymo leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą taikymo sritį pakeitė taip:

— atsiėmė prašymą leisti dėl visų NPT nukrypti nuo Direktyvos (ES) 2019/944 8 straipsnio,

— atsiėmė prašymą leisti dėl Balearų salų ir Seutos nukrypti nuo Direktyvos (ES) 2019/944 54 straipsnio,

— įtraukė naują prašymą leisti dėl visų NPT nukrypti nuo Direktyvos (ES) 2019/944 40 straipsnio 4–7 dalių,

— atsiėmė prašymą leisti dėl visų NPT nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/943 3 straipsnio pirmos pastraipos d, f, g, h, i, l, m ir q punktų,

([1]) OL L 158, 2019 6 14, p. 54, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj.
([2]) OL L 158, 2019 6 14, p. 125, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj.

— taip pat atsiėmė prašymą leisti dėl visų NPT nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/943 16 straipsnio 1 ir 2 dalių, 20 straipsnio 1 ir 2 dalių, 21 straipsnio 1–6 dalių, 22 straipsnio 1 dalies, išskyrus f ir h punktus, 22 straipsnio 4 dalies ir 35–47 straipsnių,

— nustatė ribotą prašomos nukrypti leidžiančios nuostatos dėl Balearų salų ir Seutos taikymo trukmę, kol šios teritorijos bus veiksmingai integruotos į žemyninę dalį (numatoma, kad tai įvyks ne anksčiau kaip 2030 m.).

(5) Šis sprendimas turėtų būti taikomas tik Meliljos autonominiam miestui, nes Komisijos sprendimas dėl Ispanijos pateikto prašymo leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą dėl Kanarų salų NPT buvo priimtas 2023 m. gruodžio 8 d. ([3]), o dėl Ispanijos pateiktų prašymų leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą dėl Balearų salų ir Seutos autonominio miesto NPT bus priimti atskiri sprendimai.

2. **MELILJA**

Meliljos elektros energijos sistema ir elektros energijos rinka

(6) Ispanija paaiškina, kad Meliljos miestas nėra sujungtas su žemyninės Ispanijos dalies elektros energijos sistema. Šiuo klausimu Ispanija teigia, kad dėl atstumo iki Pirėnų pusiasalio įrengti jungtis labai daug kainuotų ir būtų techniškai labai sudėtinga. Taigi šiuo metu neplanuojama žemyninę dalį sujungti su Melilja, o tai, Ispanijos nuomone, yra būtina sąlyga siekiant veiksmingai integruoti Meliljį į Pirėnų pusiasalio elektros energijos rinką.

(7) Ispanija teigia, kad metinis Meliljos suvartojimas 1996 m. buvo mažesnis nei 3 000 GWh (97,5 GWh). Pasak Ispanijos, beveik visa paklausa Meliljoje daugiausia patenkinama naudojant šiluminės energijos gamybos įrenginius. 2023 m. metinis suvartojimas Meliljoje buvo 202 GWh, iš kurių 97,5 % sudarė elektros energija, pagaminta iš iškastinio kuro (daugiausia naudojant dyzelines elektrines), o 2,5 % – iš atsinaujinančiųjų išteklių ([4]).

(8) Atsižvelgdama į tai, Ispanija paaiškina, kad mažesnę NPT atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalį, palyginti su žemynine Ispanijos dalimi, daugiausia lemia ribota geografinė erdvė naujiems gamybos pajėgumams diegti, didesni dispečeriniu skirstymu grindžiamos gamybos poreikiai ir ribotas energijos kaupimo įrenginių prieinamumas.

(9) Ispanija pažymi, kad NPT, įskaitant Meliljį, būdinga maža rinka, todėl jos negali pasinaudoti masto ekonomijos, būdingos žemyninės dalies elektros energijos sistemai, teikiama nauda, ir didesnės kuro išlaidos. Dėl ilgai trukusios salų izoliacijos joms taip pat būdingas didesnis įrengtųjų rezervo pajėgumų poreikis.

(10) Ispanijos teigimu, dėl šių rinkos ypatumų elektros energijos gamybos sąnaudos yra didesnės, palyginti su žemynine dalimi, ir rinkai trūksta patrauklumo, kad į ją norėtų patekti naujos įmonės. Todėl Meliljoje nesusiformavo veiksminga konkurencija.

(11) Istoriškai beveik 100 % Meliljoje pagaminamos energijos pagamindavo grupė „Endesa“ ([5]). Taip tebėra ir dabar.

(12) Atsižvelgdama į problemas, susijusias su veiksmingos konkurencijos stoka ir didelėmis sąnaudomis, Ispanija teigia, kad, nepaisant nacionalinių priemonių, kurių ėmėsi siekdama skatinti konkurenciją ir įdiegti ekonomines paskatas įrenginių eksploatavimo efektyvumui skatinti ir gamybos sąnaudoms mažinti, nebuvo įmanoma sukurti tokio paties rinkos mechanizmo, koks veikia žemyninėje dalyje.

([3]) 2023 m. gruodžio 8 d. Komisijos sprendimas (ES) 2024/560, kuriuo Ispanijos Karalystei dėl Kanarų salų leidžiama nukrypti nuo tam tikrų Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/943 ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/944 nuostatų (OL L, 2024/560, 2024 2 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2024/560/oj).

([4]) Žr. Evolución demanda | Informes del sistema (sistemaelectrico-ree.es).

([5]) 70 % grupės „Endesa“ priklauso „Enel Group“.

(13) Ispanija taip pat paaiškina, kad visose NPT, įskaitant Meliliją, gaminama elektros energija nėra įtraukta į žemyninės dalies rinkoje naudojamą pasiūlymų teikimo sistemą. NPT elektros energijos sistemose dispečeriniam skirstymui naudojamas ekonominės pirmumo teisės mechanizmas ([6]):

— sistemos operatorius elektros energijos gamybos įrenginius klasifikuoja pagal ekonominę naudą, grindžiamą kintamosiomis išlaidomis, kol patenkinama paklausa, atsižvelgdamas į techninius apribojimus ir rezervus, būtinus elektros energijos tiekimui užtikrinti,

— kiekvienos NPT elektros energijos sistemos galutiniai vartotojai (tiesioginiai vartotojai ir tiekėjai) sistemos operatoriui praneša apie valandinę paklausą,

— atlikus kasdienį energijos paskirstymą, galutiniai vartotojai perka energiją už kainą, lygiavertę žemyninėje dalyje naudojamos pasiūlymų teikimo sistemos kainai.

(14) Ispanijos teigimu, šiuo mechanizmu atsižvelgiama į dideles elektros energijos gamybos sąnaudas ir NPT ypatumus ir siekiama užtikrinti, kad tose teritorijose vartotojai ir tiekėjai nepatirtų didesnių sąnaudų, palyginti su žemynine Ispanijos dalimi, dėl to, kad elektros energija gaminama NPT, – šis mechanizmas grindžiama tarpregioninio solidarumo principais.

(15) Ispanija taip pat paaiškina, kad elektros energijos gamyba NPT yra reguliuojamo atlygio sistema, o ne rinkos atlygio sistema, ir taikoma tokiomis sąlygomis, kokiomis didmeninė rinka negalėtų veikti ir kai elektros energijos gamybos sąnaudos dėl geografinių ir teritorinių priežasčių yra didesnės nei žemyninėje Ispanijos dalyje.

(16) Ispanija pažymi, kad šiuo mechanizmu užtikrinama, kad elektros energijos sistema ir viešasis biudžetas padengtų papildomas išlaidas, patiriamas dėl skirtumo tarp didesnių gamybos sąnaudų NPT ir elektros energijos kainos, lygiavertės žemyninėje dalyje taikomai elektros energijos kainai, kad visi vartotojai už elektros energiją mokėtų vienodai, nepriklausomai nuo to, kurioje sistemoje ją vartoja.

(17) Ispanijos teigimu, elektros energijos perdavimo ir skirstymo veiklos reguliavimas NPT yra panašus į reguliavimą žemyninėje Ispanijos dalyje.

(18) Kalbant apie mažmeninę rinką, Ispanija paaiškina, kad galutiniai vartotojai NPT turi teisę pasirinkti tiekėją tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir galutiniai vartotojai žemyninėje Ispanijos dalyje. Apibrėžta pažeidžiamų vartotojų sąvoka taip pat taikoma visai Ispanijai ir apskritai tiekimas visoje šalyje organizuojamas vienodai. Ispanija pažymi, kad šiuo atžvilgiu žemyninės ir ne žemyninės dalies mažmeninės rinkos nesiskiria.

NPT teisinės sistemos apžvalga

(19) Ispanija paaiškina, kad Įstatyme Nr. 24/2013 nustatyta, kad elektros energijos tiekimui NPT taikomas specialus reglamentavimas. Jame taip pat nustatyta, kad už šią veiklą gali būti mokamas papildomas atlygis, kad būtų padengtas skirtumas tarp elektros energijos gamybos NPT sąnaudų ir pajamų, gautų šiose teritorijose pardavus elektros energiją. Įstatyme Nr. 24/2013 nustatytos sąlygos, kurios turi būti įvykdytos, kad atskira sistema nebebūtų laikoma tokia, t. y. kad NPT sujungimo su žemynine dalimi pajėgumai turėtų būti tokie, kad jos galėtų patekti į žemyninės dalies gamybos rinką, ir kad veiktų rinkos mechanizmai, skirti jų elektros energijai integruoti.

(20) Ispanija pažymi, kad Įstatyme Nr. 17/2013 nustatytos bendrosios nuostatos dėl tiekimo užtikrinimo ir konkurencijos didinimo NPT elektros energijos sistemose ([7]). Konkrečiai, Įstatymo Nr. 17/2013 5 straipsnyje nustatyta, kad NPT hidroakumuliaciniai įrenginiai, kurių pagrindinė paskirtis – užtikrinti tiekimą, sistemos saugumą ir integruoti ne dispečerinio skirstymo atsinaujinančiuosius energijos išteklius, turi nuosavybės teise priklausyti sistemos operatoriui.

([6]) Sistema nustatyta 2015 m. liepos 31 d. Karališkajame dekrete Nr. 738/2015 (*Real Decreto 738/2015, de 31 de julio, por el que se regula la actividad de producción de energía eléctrica y el procedimiento de despacho en los sistemas eléctricos de los territorios no peninsulares*) (toliau – Karališkasis dekretas Nr. 738/2015).

([7]) Ley 17/2013, de 29 de octubre, para la garantía del suministro e incremento de la competencia en los sistemas eléctricos insulares y extrapeninsulares.

(21) Ispanija nurodo, kad Karališkuoju dekretu Nr. 738/2015 išsamiai reglamentuojama elektros energijos gamybos veikla, dispečerinio skirstymo NPT elektros energijos sistemose tvarka ir atlygio už šią veiklą sistema. Ši sistema grindžiama dviem atlygio dalimis: viena skirta investicijoms ir kitoms pastoviosioms išlaidoms padengti, o kita – ją eksploatuojant patirtoms kintamosioms išlaidoms padengti. Šio atlygio tikslas – padengti papildomas elektros energijos gamybos sąnaudas NPT. Karališkajame dekrete Nr. 738/2015 papildomos sąnaudos apibrėžiamos kaip visų gamybos sąnaudų ir kainos, mokamos už sistemos operatoriaus paskirstomą elektros energiją, skirtumas.

(22) Be to, Karališkuoju dekretu Nr. 738/2015 nustatyta naujų ir atnaujintinų pajėgumų atrankai taikoma konkurso procedūra.

(23) Šiuo klausimu Komisija pažymi, kad savo sprendimu SA.42270 „Ispanijos elektros energijos gamyba ne pusiasalio teritorijose“ ([8]) Komisija patvirtino valstybės pagalbą Karališkajame dekrete Nr. 738/2015 nustatytam atlygio mechanizmui.

3. NUKRYPTI LEIDŽIANČIOS NUOSTATOS, KURIAS PRAŠOMA LEISTI TAIKYTI DĖL MELILJOS

(24) Prašymas leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą dėl Meliljos grindžiamas tuo, kad pagal Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 42 punktą ji laikoma maža atskira sistema.

3.1. Nukrypti leidžianti nuostata pagal Direktyvos (ES) 2019/944 66 straipsnį

(25) Ispanija prašo leisti nukrypti Direktyvos (ES) 2019/944 40 straipsnio 4–7 dalių ir 54 straipsnio dėl perdavimo sistemos operatoriaus (PSO) pareigos pirkti papildomas paslaugas ir draudimo perdavimo sistemos operatoriams turėti nuosavybės teise, plėtoti, valdyti arba eksploatuoti energijos kaupimo įrenginius.

Nukrypti leidžianti nuostata pagal Reglamento (ES) 2019/943 64 straipsnį

(26) Ispanija prašo leisti dėl Meliljos nukrypti nuo šių Reglamento (ES) 2019/943 nuostatų:

— 3 straipsnio 1 dalies a, b, c, e, j, k, n, o ir p punktuose nurodytų rinkos principų,

— 6 straipsnyje, 7 straipsnio 1 dalyje, 8 straipsnio 1 ir 4 dalyse, 9, 10, 11, 14, 15, 16 ir 17 straipsniuose nustatytų prekybos elektros energija taisyklių,

— 19 straipsnyje nustatytų taisyklių dėl perkrovos pajamų,

— 14 ir 15 straipsnių, 16 straipsnio 3–13 dalių, 17 ir 19 straipsnių, 20 straipsnio 3–8 dalių, 21 straipsnio 7 ir 8 dalių, 22 straipsnio 1 dalies f ir h punktų, 22 straipsnio 2, 3 ir 5 dalių, ir 25 straipsnio 2–4 dalių nuostatų dėl bet kokių naujų papildomų pajėgumų mechanizmų, kurie gali būti sukurti ateityje,

— 14–17, 19–27, 35–47 straipsnių nuostatų dėl galiojančio mechanizmo, apibrėžto Karališkajame dekrete Nr. 738/2015.

3.2. Nukrypti leidžiančių nuostatų, kurias prašoma leisti taikyti, taikymo trukmė

(27) Ispanija mano, kad veiksmingas NPT integravimas į Pirėnų pusiasalio elektros energijos rinką priklauso nuo to, ar esama jungčių su žemynine Ispanijos dalimi.

(28) Kalbant apie Meliliją, Ispanija prašo, kad taikant nukrypti leidžiančias nuostatas nebūtų taikomi jokie terminai.

4. KONSULTACIJŲ LAIKOTARPIU GAUTOS PASTABOS

(29) Kaip aprašyta 3 konstatuojamojoje dalyje, 2021 m. kovo ir balandžio mėn. Komisija surengė viešas konsultacijas.

([8]) 2020 m. gegužės 28 d. sprendimas SA.42270 (2016/NN) – *Ispanijos elektros energijos gamyba ne pusiasalio teritorijose*, C(2020) 3401.

(30) Visos per viešas konsultacijas pateiktos pastabos susijusios su Ispanijos prašymu leisti nukrypti nuo Direktyvos (ES) 2019/944 54 straipsnio dėl perdavimo sistemos operatorių nuosavybės teisės į kaupimo įrenginius, jų vykdomo tų įrenginių valdymo ir eksploatavimo.

(31) Viešų konsultacijų respondentai nepritarė tokios nukrypti leidžiančios nuostatos taikymui, nes tai įteisintų projektą, pagal kurį bendrovei „Red Eléctrica de España S.A.U." (toliau – REE), kuri yra Ispanijoje veikiantis perdavimo sistemos operatorius, leista Kanarų salose plėtoti projektą „Chira-Soria" (toliau – projektas „Chira-Soria") ([9]) be konkurso, nors jį surengti reikalaujama Direktyvos (ES) 2019/944 54 straipsnyje. Respondentai pažymėjo, kad nėra svarbu, jog nukrypti leidžianti nuostata taikoma ir kitoms NPT, nes dėl Balearų salų reljefo ir mažo Seutos ir Meliljos teritorijų dydžio įrengti hidroakumuliacinį įrenginį tose teritorijose būtų neįmanoma ([10]).

(32) Respondentai nurodė, kad vien izoliuotumas nėra pakankamas pagrindas nukrypti nuo Direktyvos (ES) 2019/944 54 straipsnyje nustatyto reikalavimo rengti konkursą, nes buvo pranešta, kad privačiame sektoriuje veikiančios šalys išreiškė susidomėjimą projektu „Chira-Soria". Jie teigė, kad į šį susidomėjimą neatsižvelgta pagal Įstatymą Nr. 17/2013.

(33) Respondentai taip pat pabrėžė, kad Ispanijos reguliavimo institucija „Comisión Nacional de Mercados y Competencia" (CNMC) ir Ispanijos Valstybės Taryba išreiškė susirūpinimą dėl Karališkojo dekreto Nr. 738/2015 nuostatų ir REE vaidmens, atsižvelgiant į tai, kad jai nuosavybės teise priklauso hidroakumuliaciniai įrenginiai ir ji taip pat yra subjektas, nuo kurio pirmiausia priklauso administracinis hidroakumuliacinių įrenginių leidimų išdavimo procesas.

(34) Kalbant konkrečiai apie projektą „Chira-Soria", respondentai taip pat pateikė argumentų, kad ekonominiu požiūriu nepagrįsta, jog vykdant projektą neprisidedama prie atsinaujinančiųjų išteklių energijos integravimo, ir kad projektas kelia aplinkosaugos ir socialinių problemų ([11]).

5. PRAŠYMO LEISTI TAIKYTI NUKRYPTI LEIDŽIANČIĄ NUOSTATĄ DĖL MELILJOS VERTINIMAS

5.1. Maža atskira sistema

(35) Pagal Reglamento (ES) 2019/943 64 straipsnį nukrypti nuo atitinkamų to reglamento 3 ir 6 straipsnių, 7 straipsnio 1 dalies, 8 straipsnio 1 ir 4 dalių, 9–11 straipsnių, 14–17 straipsnių, 19–27 straipsnių, 35–47 straipsnių ir 51 straipsnio nuostatų gali būti leidžiama dviem atvejais:

a) mažų atskirų sistemų ir mažų sujungtų sistemų atveju, jei valstybė (-ės) narė (-ės) gali įrodyti, kad kyla didelių problemų, susijusių su tų sistemų eksploatavimu. Tokiu atveju nukrypti leidžiančios nuostatos taikymas priklauso nuo sąlygų, kuriomis siekiama didesnės konkurencijos ir integracijos į elektros energijos vidaus rinką;

b) atokiausių regionų, kaip apibrėžta SESV 349 straipsnyje, atveju, jeigu jie negali būti sujungti su Sąjungos energijos rinka dėl akivaizdžių fizinių priežasčių.

(36) Pagal Direktyvos (ES) 2019/944 66 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą, mažų atskirų sistemų ir mažų sujungtų sistemų atveju gali būti leidžiama nukrypti nuo atitinkamų 7 ir 8 straipsnių ir IV, V ir VI skyrių nuostatų, jei valstybė (-ės) narė (-ės) gali įrodyti, kad yra esminių problemų, susijusių su tų sistemų eksploatavimu. Direktyvos (ES) 2019/944 66 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje nustatyta, kad atokiausių regionų, kaip apibrėžta SESV 349 straipsnyje, kurie negali būti sujungti su Sąjungos elektros energijos rinkomis, atveju nukrypti leidžianti nuostata turi būti taikoma laikantis sąlygų, kuriomis siekiama užtikrinti, kad nukrypti leidžianti nuostata netrukdytų pereiti prie atsinaujinančiųjų išteklių energijos.

([9]) Projektas „Chira-Soria" susijęs su energijos kaupimo įrenginio (hidroakumuliacinės hidroelektrinės), turinčios 200 MW įrengtosios galios ir 3,5 GWh energijos kaupimo pajėgumų, statyba Gran Kanarijos saloje. Daugiau informacijos apie projektą: *Central hidroeléctrica de bombeo reversible Salto de Chira | Red Eléctrica (ree.es)*.

([10]) Hidroakumuliacinis įrenginys būtų laikomas kaupimo įrenginiu pagal Direktyvą (ES) 2019/944.

([11]) Daugiau informacijos galima rasti 2023 m. gruodžio 8 d. Komisijos sprendimo (ES) 2024/560 33–36 konstatuojamosiose dalyse.

(37) Tiek pagal Reglamentą (ES) 2019/943, tiek pagal Direktyvą (ES) 2019/944, mažų atskirų sistemų atveju nukrypti leidžianti nuostata turi būti taikoma ribotą laiką ir taikant sąlygas, kuriomis siekiama didinti konkurenciją ir integraciją į elektros energijos vidaus rinką. Be to, taikant nukrypti leidžiančią nuostatą turi būti užtikrinama, kad nebūtų užkertamas kelias arba trukdoma pereiti prie atsinaujinančiųjų išteklių energijos, užtikrinti didesnį lankstumą, elektros energijos kaupimą, elektromobilumą ir reguliavimą apkrova.

(38) Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 42 punkte apibrėžta, kad maža atskira sistema yra „sistema, kurioje 1996 m. suvartojimas buvo mažesnis nei 3 000 GWh, kai mažiau kaip 5 % metinio suvartojimo gaunama per jungiamąsias linijas su kitomis sistemomis“.

(39) |Savo atsakyme Ispanija paaiškina, kad Melilja šiuo metu nėra prijungta prie žemyninės Ispanijos dalies (6 konstatuojamoji dalis). Be to, Ispanija teigia, kad metinis Meliljos suvartojimas 1996 m. buvo mažesnis nei 3 000 GWh (7 konstatuojamoji dalis).

(40) Remiantis Ispanijos pateikta informacija ir atsižvelgiant į Komisijos sprendimą SA.42270 „Ispanijos elektros energijos gamyba ne pusiasalio teritorijose“, Meliljos miestas laikomas maža atskira sistema, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 42 punkte.

5.2. **Didelės su sistemos eksploatavimu susijusios problemos**

5.2.1. *Sąvokos „didelės su sistemos eksploatavimu susijusios problemos“ reikšmė*

(41) Teisės aktų leidėjas neapibrėžė Reglamento (ES) 2019/943 64 straipsnio 1 dalies a punkte ir Direktyvos (ES) 2019/944 66 straipsnio 1 dalyje nurodyto termino „didelės problemos“ (direktyvoje – „esminės problemos“). Ši formuluotė yra atviro pobūdžio, todėl Komisija gali atsižvelgti į visas galimas su konkrečia mažų sistemų padėtimi susijusias problemas, jeigu tos problemos yra didelės (nėra nereikšmingos). Tokios problemos gali būti labai įvairios ir priklauso ne tik nuo atitinkamos sistemos geografinių ypatumų, gamybos ir suvartojimo, bet ir nuo jos techninės pažangos (pvz., ar kaupiama elektros energija, ar elektros energijos gamyba yra nedidelio masto).

(42) Praeityje priimtais Komisijos sprendimais spręstos problemos buvo susijusios su socialinės sanglaudos ir (arba) vienodų konkurencijos sąlygų užtikrinimu žemyninėje dalyje ir salose tokiomis aplinkybėmis, kai sistemos saugumui saloje reikėjo papildomų priemonių arba jis buvo susijęs su gerokai didesnėmis išlaidomis saloje, palyginti su žemynine dalimi. Todėl termino „eksploatavimas“ negalima suprasti siaurai, pvz., kaip reiškiančio, kad, netaikant nukrypti leidžiančios nuostatos, saugus sistemos eksploatavimas būtų neįmanomas. Visada manyta, kad terminas „problemos“ taip pat apima socialines ir ekonomines problemas, su kuriomis susiduria atitinkamos sistemos naudotojai ([12]).

(43) Be to, šios didelės problemos turi kilti eksploatuojant mažas atskiras sistemas arba mažas sujungtas sistemas. Todėl sunku įsivaizduoti pagrindimą, kuris būtų grindžiamas vien poveikiu už sistemos ribų, pvz., poveikiu nacionalinėms subsidijavimo schemoms. Tai nereiškia, kad nėra svarbus netiesioginis poveikis saugiam sistemos eksploatavimui.

5.2.2. *Didelės problemos, kurias Ispanija nurodė prašyme*

(44) Ispanija atkreipia dėmesį į keletą sunkumų ir problemų, susijusių su NPT, įskaitant Meliljį, elektros energijos rinkų veikimui ir sistemų eksploatavimui:

— mažą NPT rinkos dydį, dėl kurio jos negali pasinaudoti žemyninės dalies elektros energijos sistemos masto ekonomijos teikiamais privalumais,

— didesnes su kuro rūšių deriniu susijusias sąnaudas, dėl kurių padidėja elektros energijos kaina, nes didžioji dalis NPT elektros energijos gamybos vykdoma naudojant dujas, anglis ar dyzeliną,

— dideles investicines ir eksploatacijos išlaidas, atsirandančias dėl sistemų geografinės izoliacijos ir mažo dydžio,

([12]) Pvz., žr. 2014 m. rugpjūčio 14 d. Komisijos sprendimą, kuriuo Graikijos Respublikai leidžiama taikyti nuo tam tikrų Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/72/EB nuostatų nukrypti leidžiančią nuostatą, kuriame minimos didesnės elektros energijos gamybos salose sąnaudos, o teisės aktais nustatyta, kad kainos turi būti tokios pat kaip žemyninėje dalyje.

— didesnį įrengtųjų rezervo pajėgumų poreikį dėl sistemų geografinės izoliacijos. Ispanija visų pirma aiškina, kad NPT reikia didesnio besisukančio rezervo, kad būtų laikomasi tiekimo saugumo standartų. Toks tiekimo standartas yra 40–70 % didesnis už įrengtąją galią, palyginti su 10 % žemyninėje dalyje. Dėl to elektrinės daug laiko neveikia ir interesas investuoti į naujus pajėgumus yra mažas,

— su aplinkos apsauga susijusius apribojimus dėl naujų gamybos pajėgumų (tiek įprastinių, tiek atsinaujinančiųjų išteklių) diegimo vietos,

— išlaidas, susijusias su investicijomis, kurių dėl jų geografinės padėties reikia naujoms jungtims su žemynine dalimi įrengti.

(45) Pasak Ispanijos, šie sunkumai ir problemos lemia du pagrindinius NPT būdingus požymius: didesnes elektros energijos kainas ir konkurencijos elektros energijos gamybos srityje stoką.

(46) Kalbant apie dideles elektros energijos gamybos sąnaudas NPT, Ispanija aiškina, kad dėl pirmiau išvardytų sunkumų ir problemų dispečeriniu skirstymu grindžiamos gamybos sąnaudos dažnai dvigubai viršija dispečeriniu skirstymu grindžiamos gamybos sąnaudas žemyninėje Ispanijos dalyje. Ispanija teigia, kad norint NPT vartotojams užtikrinti kainas, panašias į žemyninės dalies kainas, šios teritorijos neturi būti įtrauktos į žemyninės rinkos sistemą.

(47) Kalbant apie konkurencijos elektros energijos gamybos srityje stoką, Ispanija aiškina, kad dėl istorinės NPT raidos ir nepakankamo elektros energijos sektoriaus patrauklumo šiuose regionuose tradiciškai viena įmonių grupė vykdė visas energijos tiekimo funkcijas. Todėl, pasak Ispanijos, Meliljoje vis dar nėra veiksmingos konkurencijos gamybos lygmeniu, nepaisant pastangų skatinti konkurenciją.

(48) Be to, Ispanija atkreipia dėmesį į sunkumus, susijusius su atsinaujinančiųjų išteklių energijos diegimu NPT, įskaitant Meliljį.

5.2.3. *Vertinimas*

(49) Komisija sutinka su Ispanijos argumentais, kad dėl sunkumų, susijusių su mažų atskirų sistemų eksploatavimu, labai žemo konkurencijos lygio NPT gamybos segmente ir trūkstamų jungčių su žemyninės Ispanijos dalies rinka Meliljoje dar nėra sąlygų įgyvendinti visiškai liberalizuotą didmeninę elektros energijos rinką.

(50) Todėl galima daryti prielaidą, kad Meliljoje be valstybės įsikišimo neįmanoma įdiegti veikiančios didmeninės rinkos ir dėl to kol kas šioje teritorijoje negalima įgyvendinti tam tikrų nuostatų, susijusių su išankstinių sandorių, kitos paros, einamosios paros ir balansavimo rinkomis.

(51) Komisija gali daryti išvadą, kad visapusiškai taikant Reglamentą (ES) 2019/943 ir Direktyvą (ES) 2019/944 teritorijoms, dėl kurių pateiktas šis prašymas leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, kiltų didelių problemų, susijusių su Meliljos elektros energijos sistemos eksploatavimu.

5.3. **Nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo sritis**

5.3.1. *Direktyvos (ES) 2019/944 54 ir 66 straipsniai*

(52) Direktyvos (ES) 2019/944 54 straipsnio 1 dalimi perdavimo sistemos operatoriams draudžiama turėti nuosavybės teise, plėtoti, valdyti arba eksploatuoti energijos kaupimo įrenginius.

(53) Tos direktyvos 54 straipsnio 2 dalyje numatyta galimybė valstybėms narėms nukrypti nuo šios taisyklės, jeigu įrenginiai yra visiškai integruoti tinklo komponentai ir jeigu reguliavimo institucija yra suteikusi patvirtinimą arba jeigu įvykdytos visos tos dalies a–c punktuose nustatytos sąlygos.

(54) Kaip nurodyta 36 konstatuojamojoje dalyje, pagal Direktyvos (ES) 2019/944 66 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą, valstybės narės gali prašyti leisti mažoms atskiroms sistemoms taikyti nuo VI skyriaus (įskaitant 54 straipsnį) taisyklių nukrypti leidžiančią nuostatą, jeigu jos gali įrodyti, kad yra esminių problemų, susijusių su jų eksploatavimu.

(55) Todėl Ispanija gali ne tik taikyti Direktyvos (ES) 2019/944 54 straipsnio 2 dalyje numatytą nukrypti leidžiančią nuostatą, bet ir prašyti Komisijos leisti dėl Meliljos taikyti nuo tos direktyvos 54 straipsnio nukrypti leidžiančią nuostatą, darydama nuorodą į 66 straipsnį.

5.3.1.1. Prašymas

(56) Kaip aprašyta 20 konstatuojamojoje dalyje, Įstatymo Nr. 17/2013 5 straipsnyje nustatyta, kad NPT hidroakumuliaciniai įrenginiai, kurių pagrindinė paskirtis – užtikrinti tiekimą, sistemos saugumą ir integruoti ne dispečerinio skirstymo atsinaujinančiuosius energijos išteklius, turi nuosavybės teise priklausyti sistemos operatoriui.

(57) Ispanija prašyme atkreipia dėmesį į tai, kad dėl mažo Meliljos dydžio hidroakumuliacinių įrenginių įrengimas nėra labai tikėtinas, tačiau būtų galima svarstyti įrengti kitų rūšių kaupyklas. Šiuo atžvilgiu Ispanija nurodo PSO atliktus tyrimus, kuriuose nurodoma, kad, atsižvelgiant į izoliuotose teritorijose taikomus priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo įsipareigojimus ir į tai, kad gamyba iš atsinaujinančiųjų išteklių ir paklausos atsakas didėja, reikės kaupyklų, kad būtų užtikrintas energijos tiekimas laikantis nustatytų kokybės ir saugos reikalavimų.

(58) Todėl pagal Direktyvos (ES) 2019/944 66 straipsnį Ispanija prašo leisti dėl Meliljos nukrypti nuo tos direktyvos 54 straipsnio.

5.3.1.2. Vertinimas

(59) Kaip nurodyta 53 konstatuojamojoje dalyje, Komisija pažymi, kad Direktyvos (ES) 2019/944 54 straipsnio 2 dalyje jau numatyta galimybė valstybėms narėms nukrypti nuo to straipsnio 1 dalyje nustatytos taisyklės, t. y. kad perdavimo sistemos operatoriai negali turėti nuosavybės teise, plėtoti, valdyti arba eksploatuoti energijos kaupimo įrenginių.

(60) Atsižvelgdama į Direktyvos (ES) 2019/944 54 straipsnio 2 dalyje nustatytą galimybę, Komisija mano, kad leisti pagal tos direktyvos 66 straipsnį nukrypti nuo tos direktyvos 54 straipsnio 1 dalies nėra pagrįsta visų rūšių energijos kaupimo technologijų atvejais, nes taip būtų užkertamas kelias plėtoti rinka grindžiamus energijos kaupimo projektus.

(61) Komisija taip pat pabrėžia, kad Įstatyme Nr. 17/2013 nustatyta pareiga ne pusiasalio teritorijose veikiantiems PSO nuosavybės teise turėti ir eksploatuoti energijos kaupimo įrenginius, atrodo grindžiama kriterijais, kurie skiriasi nuo Direktyvos (ES) 2019/944 54 straipsnyje nustatytų kriterijų. Šiame sprendime tik įvertinama, ar laikomasi pagal Direktyvos (ES) 2019/944 66 straipsnio 1 dalį taikomos nukrypti leidžiančios nuostatos reikalavimų, ir juo neužkertamas kelias Komisijai įvertinti, ar Įstatymas Nr. 17/2013 suderinamas su Direktyvoje (ES) 2019/944 nustatytais reikalavimais.

5.3.2. *Direktyvos (ES) 2019/944 40 straipsnio 4–7 dalys*

(62) Ispanijos teigimu, veiksmingos konkurencijos gamybos segmente stoka trukdo sukurti neiškraipytas elektros energijos rinkas NPT. Visų pirma perdavimo sistemos operatoriui užkertamas kelias Meliljoje sukurti ir eksploatuoti balansavimo rinką, be kita ko, pirkti rinka grindžiamas su dažnio reguliavimu nesusijusias papildomas paslaugas.

(63) Komisija mano, kad 9–12 konstatuojamosiose dalyse nurodytos priežastys šiuo metu trukdo Meliljoje sukurti balansavimo rinką ir vykdyti rinka grindžiamus su dažnio reguliavimu nesusijusių papildomų paslaugų viešuosius pirkimus. Todėl Komisija mano, kad leisti pagal Direktyvos (ES) 2019/944 66 straipsnį taikyti nuo direktyvos 40 straipsnio 4–7 dalyse nustatytų pareigų nukrypti leidžiančias nuostatas yra pagrįsta.

5.3.3. *Reglamento (ES) 2019/943 II skyriaus „Elektros energijos rinkos bendrosios taisyklės“ 3 ir 6 straipsniai, 7 straipsnio 1 dalis, 8 straipsnio 1 ir 4 dalys, 9, 10 ir 11 straipsniai*

5.3.3.1. Prašymas

(64) Ispanijos teigimu, veiksmingos gamintojų konkurencijos stoka trukdo kurti nereguliuojamas elektros energijos rinkas. Sprendimai dėl paskirstymo NPT, įskaitant Meliliją, grindžiami techniniais ir ekonominiais kriterijais, kuriems ne visada įmanoma taikyti rinkos taisykles. Be to, Ispanija paaiškina, kad NPT kainų formavimasis grindžiamas ne pasiūla ir paklausa šiose teritorijose, o pasiūla ir paklausa žemyninėje Ispanijos dalyje, kad būtų išvengta, jog NPT vartotojai turėtų padengti papildomas elektros energijos gamybos tose teritorijose sąnaudas.

(65) Todėl Ispanija prašo leisti nukrypti nuo šių Reglamento (ES) 2019/943 3 straipsnio pirmos pastraipos nuostatų:

— a, b, o ir p punktų, nes, Ispanijos teigimu, atitinkamose rinkose kainos negali būti laisvai formuojamos remiantis pasiūla ir paklausa ir šiose teritorijose nėra išankstinių sandorių rinkų,

— c punkto, nes, Ispanijos manymu, rinkos taisyklės, kuriomis sudaromos palankesnės sąlygos lanksčios elektros energijos gamybos ir paklausos plėtrai, šiose teritorijose gali būti netaikytinos,

— e ir k punktų, nes, Ispanijos teigimu, gamintojai nėra atsakingi už savo pagamintos elektros energijos pardavimą (nuspręsti, kurių elektrinių pagamintą elektros energiją paskirstyti, yra sistemos operatoriaus užduotis) ir negali pateikti sutelktų pajėgumų pasiūlymų,

— j punkto, nes, Ispanijos manymu, pagal šiose teritorijose taikomą kaupimo strategiją gali būti neįmanoma energijos kaupimo įrenginius ir kitus gamybos įrenginius įtraukti į rinką vienodomis sąlygomis, nes energijos kaupimui gali reikėti teikti pirmenybę,

— n punkto, dėl kurio Ispanija pažymi, kad tai, kada elektros energijos gamybos įmonės gali pradėti ir nustoti dalyvauti rinkoje, iš esmės galėtų būti grindžiama atliktu tų įmonių veiklos ekonominio ir finansinio perspektyvumo vertinimu, tačiau praktiškai gamybos įmonės negali dalyvauti sistemoje, jei joms netaikoma reguliuojama atlygio tvarka, kuria užtikrinamas gamybos sąnaudų padengimas.

(66) Dėl 6 straipsnio, 7 straipsnio 1 dalies, 8 straipsnio 1 ir 4 dalių, 9, 10 ir 11 straipsnių Ispanija pabrėžia, kad nors NPT elektros energijos sistema yra valdoma skirstymo sistemos, kuri veikia panašiai kaip Sąjungos elektros energijos rinkos, pavyzdžiui, dėl paros ir einamosios paros paskirstymo, ji laikoma reguliuojama sistema. Pirkimo kaina grindžiama žemyninės dalies kaina, o ne pripažintomis sąnaudomis, kurias gamintojai patiria vykdydami elektros energijos gamybos veiklą, įskaitant balansavimo paslaugas. Tuo remdamasi Ispanija prašo leisti nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/943 6 straipsnio, 7 straipsnio 1 dalies, 8 straipsnio 1 ir 4 dalių ir 9, 10 ir 11 straipsnių, nes NPT, įskaitant Meliljà, nėra balansavimo rinkos ir dėl to, kad jos nėra sujungtos su žemynine Ispanijos dalimi ir neturi galimybių integruotis į Sąjungos kitos paros ir einamosios paros rinkas.

(67) Dėl Reglamento (ES) 2019/943 7 straipsnio 1 dalies ir 8 straipsnio 1 ir 4 dalių Ispanija pažymi, kad dėl NPS izoliuotumo skirstymas vykdomas atskirai nuo žemyninės dalies ir Sąjungos rinkų (tik orientacinė energijos pirkimo kaina grindžiama žemyninės dalies kaina), o skirstymas grindžiamas valandiniais grafikais.

(68) Be to, remdamasi tuo, kas išdėstyta pirmiau, Ispanija mano, kad Reglamento (ES) 2019/943 9–11 straipsniuose nurodytų išankstinių sandorių rinkų, techninių kainos siūlymo ribų ir prarastos apkrovos vertės integravimas netaikytinas NPT vykdomam paskirstymui.

5.3.3.2. Vertinimas

(69) Dėl prašymo leisti nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/943 3 straipsnio pirmos pastraipos Komisija mano:

— remiantis 9–12 konstatuojamosiose dalyse išdėstytomis priežastimis, energijos kainos Meliljoje formuojamos ne laikantis rinkos veikimu pagrįsto metodo, o taikant specialų reguliuojamąjį mechanizmą, pagal kurį sistemos operatorius pagamintą elektros energiją paskirsto kiekvienai NPT, ir leisti nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/943 3 straipsnio pirmos pastraipos a, b, e ir k punktų yra pagrįsta,

— remiantis 9–12 konstatuojamosiose dalyse išdėstytomis priežastimis, Meliljoje nėra išankstinių sandorių rinkos, ir sistemos operatorius elektros energiją skirsto remdamasis savaitinėmis, paros ir einamosios paros prognozėmis ir nukrypimais tikruoju laiku, ir leisti nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/943 3 straipsnio pirmos pastraipos o ir p punktų taip pat yra pagrįsta,

— nors pripažįstama, kad dėl dabartinės reguliuojamos sistemos ir specifinių Meliljos ypatumų gali būti sunkiau užtikrinti lankstesnės elektros energijos gamybos, mažo anglies dioksido pėdsako elektros energijos gamybos ir lankstesnės paklausos plėtrą, rinkos taisyklės vis tiek turi būti taikomos, kad ta plėtra būtų kuo labiau skatinama. Todėl Komisija mano, kad leisti nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/943 3 straipsnio pirmos pastraipos c punkto nėra pagrįsta,

— Reglamento (ES) 2019/943 3 straipsnio pirmos pastraipos j punktu neužkertamas kelias Meliljoje pirmenybę teikti energijos kaupimo projektams, jei, pavyzdžiui, tie projektai laikomi geriausia galimybe užtikrinti energijos tiekimo saugumą. Todėl Komisija mano, kad leisti nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/943 3 straipsnio pirmos pastraipos j punkto nėra pagrįsta,

— kalbant apie Reglamento (ES) 2019/943 3 straipsnio pirmos pastraipos n punktą, įmonės galimybės pradėti ir nustoti dalyvauti elektros energijos gamybos rinkoje turėtų priklausyti nuo tos įmonės ekonominio ir finansinio perspektyvumo vertinimo, atsižvelgiant į galimybę gauti 15 ir 16 konstatuojamosiose dalyse nurodytą reguliuojamą atlygį. Taigi leisti dėl Meliljos nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/943 3 straipsnio pirmos pastraipos n punkto nėra pagrįsta.

(70) Kalbant apie prašymą leisti nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/943 6 straipsnio, 7 straipsnio 1 dalies ir 8 straipsnio 1 ir 4 dalių ir 9, 10 ir 11 straipsnių, tų straipsnių nuostatose nurodomi reikalavimai, susiję su išankstinių sandorių, kitos paros, einamosios paros ir balansavimo rinkomis. Remiantis Ispanijos pateikta informacija, šios rinkos Meliljoje negali būti veiksmingai įgyvendintos (9–12 konstatuojamosios dalys). Todėl Komisija mano, kad leisti nukrypti nuo šių nuostatų yra pagrįsta.

5.3.4. *Reglamento (ES) 2019/943 III skyriaus „Prieiga prie tinklo ir perkrovos valdymas“ 14–17 straipsniai ir 19 straipsnis*

5.3.4.1. Prašymas

(71) Ispanija paaiškina, kad 14–16 ir 19 straipsniuose nustatyti reikalavimai negali būti taikomi NPT, nes PSO elektros energiją skirsto kiekvienai elektros energijos sistemai šiose teritorijose ir tos sistemos nėra atskiros sujungtos prekybos zonos. Ispanija taip pat paaiškina, kad kadangi NPT nėra atskiros prekybos zonos, nėra ir susijusios tarpzoninės rezervinės galios rinkos, todėl negaunama jokių perkrovos pajamų.

5.3.4.2. Vertinimas

(72) Taikant nuo Reglamento (ES) 2019/943 7 straipsnio 1 dalies ir 8 straipsnio 1 dalies nukrypti leidžiančias nuostatas, Melilja neįtraukiama į integruotas kitos paros ir einamosios paros rinkas. Todėl neišvengiama, kad kai kurios su šių rinkų veikimu susijusios nuostatos, nebus taikomos Meliljai.

(73) Reglamento (ES) 2019/943 14–17 ir 19 straipsniai yra susiję su prekybos zonomis ir pralaidumo ir perkrovos tarp prekybos zonų valdymu. Atsižvelgdama į tai, Komisija pažymi, kad Melilja nėra atskira prekybos zona ir kad šiuo metu Ispanija neplanuoja įrengti jungties, sujungsiančios Meliljį su žemynine dalimi. Kadangi 14 ir 15 straipsniais siekiama optimizuoti rinka grindžiamą paskirstymą tarp prekybos zonų, Komisija mano, kad leisti nukrypti nuo šių nuostatų yra pagrįsta. Tačiau 16 straipsnio 3–13 dalių ir 17 bei 19 straipsnių nuostatos *de facto* netaikomos Meliljai, nes ji nėra atskira prekybos zona. Todėl leisti nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/943 16 straipsnio 3–13 dalių, 17 ir 19 straipsnių reikalavimų nėra pagrįsta.

(74) Kalbant apie Reglamento (ES) 2019/943 16 straipsnio 1 ir 2 dalis, kuriose nustatyti bendrieji perkrovos valdymo principai, Komisija mano, kad, atsižvelgiant į Meliljos sistemos izoliuotumą, mažumą ir dėl to kylančias dideles jos eksploatavimo problemas, leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą yra pagrįsta.

5.3.5. *Reglamento (ES) 2019/943 IV skyriaus „Išteklių adekvatumas“ 20 straipsnio 3–8 dalys, 21 straipsnio 7 ir 8 dalys, 22 straipsnio 1 dalies f ir h punktai, 22 straipsnio 2, 3 ir 5 dalys ir 25 straipsnio 2–4 dalys*

5.3.5.1. Prašymas

(75) Ispanija paaiškina, kad dėl NPT geografinio izoliuotumo, susidariusio dėl to, kad jos yra menkai prijungtos arba neprijungtos prie žemyninės dalies, sistemos operatoriaus atliekami kiekvienos NPT išteklių adekvatumo vertinimai yra nepriklausomi ir jie nėra integruojami nei į Europos išteklių adekvatumo vertinimą, nei į žemyninės Ispanijos dalies išteklių adekvatumo vertinimą. Todėl Ispanija mano, kad kai kurios IV skyriaus nuostatos nėra taikytinos NPT. Vis dėlto Ispanija pabrėžia, kad dabartinėmis nacionalinėmis taisyklėmis siekiama kiek įmanoma užtikrinti, kad ne pusiasalio teritorijoms ir žemyno rinkai būtų taikomi vienodi reikalavimai, pavyzdžiui, dėl energijos tiekimo saugumo lygio arba išteklių adekvatumo vertinimo metodikos.

(76) Ispanija teigia, kad adekvatumas NPT užtikrinamas specialiu naujų pajėgumų paskirstymo mechanizmu, nustatytu Karališkajame dekrete Nr. 738/2015, kaip aprašyta 21–23 konstatuojamosiose dalyse. Ispanija mano, kad šis mechanizmas turėtų būti ir toliau taikomas, atsižvelgiant į išskirtinę NPT padėtį, ir todėl prašo leisti nukrypti nuo 20 straipsnio 3–8 dalių, 21 straipsnio 7 ir 8 dalių, 22 straipsnio 1 dalies f ir h punktų, 22 straipsnio 2, 3 ir 5 dalių ir 25 straipsnio 2–4 dalių.

(77) Ispanija teigia, kad ne pusiasalio teritorijose atliekami išteklių adekvatumo vertinimai atitinka Reglamento (ES) 2019/943 20 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytus principus. Ispanija taip pat paaiškina, kad tais atvejais, kai nustatomos adekvatumo problemos, jos sprendžiamos skelbiant konkurencinį konkursą (kaip nustatyta Karališkajame dekrete Nr. 738/2015) ir kartu atsižvelgiama į atsinaujinančiųjų išteklių energijos pajėgumų aukcionų vertinimą. Ispanijos teigimu, tokioms procedūroms Reglamento (ES) 2019/943 20 straipsnio 3–8 dalyse nustatyti reikalavimai negali būti taikomi.

(78) Ispanija paaiškina, kad Reglamento (ES) 2019/943 21 straipsnio 7 ir 8 dalių nuostatos yra nesuderinamos su Karališkajame dekrete Nr. 738/2015 nustatytu mechanizmu. Tačiau ji teigia, kad bet kokiems būsimiems naujiems pajėgumų mechanizmams to reglamento 21 straipsnio 7 ir 8 dalių reikalavimai bus taikomi.

(79) Ispanija pažymi, kad Karališkajame dekrete Nr. 738/2015 nustatytas mechanizmas taip pat nesuderinamas su šiomis Reglamento (ES) 2019/943 nuostatomis:

— 22 straipsnio 1 dalies f punktu, pagal kurį atlygis turi būti nustatomas taikant konkurencingą procesą, nes, Ispanijos teigimu, atlygis pagal esamą mechanizmą grindžiamas ne konkurencingu procesu, o baziniu įrenginiu, siekiant skatinti efektyvumą,

— 22 straipsnio 1 dalies h punktu, kuriame nustatyta, kad turi būti suteikiamos galimybės pajėgumų mechanizmuose dalyvauti visiems ištekliams, kurie gali užtikrinti reikiamas technines veikimo charakteristikas, nes, Ispanijos teigimu, mechanizmas taikomas tik dispečerinio skirstymo įrenginiams,

— 22 straipsnio 2 dalimi, kurioje nustatyti rengimo principų, kuriuos turi atitikti strateginiai rezervai, sąrašas, nes, Ispanijos teigimu, joje daroma nuoroda į balansavimo rinkas, kurių NPT nėra,

— 22 straipsnio 3 dalimi, kurioje nustatyti papildomi pajėgumų mechanizmams, išskyrus strateginius rezervus, taikomi reikalavimai, nes, Ispanijos teigimu, esamas mechanizmas neatitinka tų reikalavimų: atlygis nesumažėja iki nulio, kai pajėgumo pasiūlos lygis tampa pakankamas, atlygis yra susijęs ne tik su pajėgumais ir pajėgumo pareigos nėra perleidžiamos,

— 22 straipsnio 4 dalimi, pagal kurią pajėgumų mechanizmai turi apimti reikalavimus dėl išmetamo CO_2 kiekio ribų, nes, Ispanijos teigimu, dabartinis mechanizmas neapima jokių tokio pobūdžio reikalavimų, tačiau suteikia galimybes nustatyti techninius apribojimus,

— 22 straipsnio 5 dalimi, pagal kurią reikalaujama užtikrinti 2019 m. liepos 4 d. taikomų pajėgumų mechanizmų pritaikymą.

(80) Ispanija paaiškina, kad ne pusiasalio teritorijų patikimumo standartai nėra suderinti su Reglamento (ES) 2019/943 25 straipsnio 3 dalies reikalavimais, nes jais neatsižvelgiama į naujo dalyvio kainą. Ispanija taip pat paaiškina, kad net taikant tokius pačius standartus, juose numatytos vertės būtų griežtinamos taikant kitą tempą, ir tuo remdamasi prašo leisti nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/943 25 straipsnio 2–4 dalių.

5.3.5.2. Vertinimas

(81) Reglamento (ES) 2019/943 20 straipsnyje aptariamas išteklių elektros energijos vidaus rinkoje adekvatumas ir nustatomos valstybių narių pareigos, susijusios su išteklių adekvatumo stebėsena ir veiksmais, kurių jos turėtų imtis nustačiusios išteklių adekvatumo problemas, visų pirma parengti įgyvendinimo planą, kuriuo, be kita ko, siekiama pašalinti reglamentavimo iškraipymus, užtikrinti rinkos veikimu pagrįstą balansavimo pajėgumo pirkimą arba panaikinti reguliuojamas kainas. Komisija pažymi, kad vykdydama valstybės pagalbos procesą Ispanija pagal Reglamento (ES) 2019/943 20 straipsnio 3 ir 4 dalis jau parengė ir Komisijai pateikė įgyvendinimo planą. 2024 m. kovo 13 d. Komisija pagal Reglamento (ES) 2019/943 20 straipsnio 5 dalį pateikė nuomonę dėl Ispanijos įgyvendinimo plano ([13]). Todėl Komisija mano, kad leisti nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/943 20 straipsnio 3–8 dalių nėra pagrįsta.

(82) Reglamento (ES) 2019/943 21 straipsnio 7 dalis buvo panaikinta Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2024/1747 ([14]). Todėl ji NPT nebetaikoma. Dėl prašymo leisti nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/943 21 straipsnio 8 dalies ([15]) Komisija pažymi, kad nors šioje nuostatoje nebenurodoma, kad pajėgumų mechanizmai turi būti laikini, joje nustatyta, kad pajėgumų mechanizmus Komisija turi patvirtinti ne ilgesniam nei 10 metų laikotarpiui. Be to, neįmanoma numatyti, kokia ilgainiui bus Meliljos elektros energijos sistemos raida. Todėl Karališkajame dekrete Nr. 738/2015 nustatyto reguliuojamo atlygio mechanizmo taikymo trukmė Meliljos atveju turėtų būti apribota iki 2029 m. gruodžio 31 d., kaip patvirtinta sprendimu dėl valstybės pagalbos byloje SA.42270.

(83) Reglamento (ES) 2019/943 22 straipsnyje nustatyti taikytini pajėgumų mechanizmų rengimo principai. Komisija mano, kad, taikant nuo Reglamento (ES) 2019/943 22 straipsnio 1 dalies f ir h punktų nukrypti leidžiančią nuostatą pasibaigus sprendime dėl valstybės pagalbos byloje SA.42270 nustatyto reguliuojamo atlygio mechanizmo taikymo laikotarpiui, galėtų būti trukdoma pereiti prie atsinaujinančiųjų išteklių energijos, didesnio lankstumo, elektros energijos kaupimo, elektromobilumo ir reguliavimo apkrova, nes šiomis nuostatomis siekiama sudaryti sąlygas visoms technologijoms dalyvauti konkurenciniu pagrindu. Todėl Komisija mano, kad leisti nukrypti nuo 22 straipsnio 1 dalies f ir h punktų nėra pagrįsta. Tai neturėtų daryti poveikio įsipareigojimams ir sutartims, sudarytiems dėl Meliljos pagal Karališkajame dekrete Nr. 738/2015 nustatytą atlygio mechanizmą, patvirtintą sprendimu dėl valstybės pagalbos byloje SA.42270.

(84) Remdamasi Ispanijos pateikta informacija (79 konstatuojamoji dalis), Komisija mano, kad leisti nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/943 22 straipsnio 2 dalies reikalavimų yra pagrįsta, nes konkretūs strateginių rezervų rengimo reikalavimai yra neatsiejamai susiję su gerai veikiančios balansavimo rinkos sukūrimu. Tačiau leisti nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/943 22 straipsnio 3 dalies nėra pagrįsta, nes konkrečius pajėgumų mechanizmų rengimo reikalavimus ketinama taikyti nepriklausomai nuo to, ar balansavimo rinkos yra pakankamai išvystytos.

(85) Prašymo leisti nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/943 22 straipsnio 5 dalies atveju Komisija mano, kad leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą nėra pagrįsta, nes to reglamento 22 straipsnio 5 dalis netaikoma pajėgumų mechanizmams, patvirtintiems po 2019 m. liepos 4 d.

(86) Dėl Reglamento (ES) 2019/943 22 straipsnio 4 dalies, kurioje nustatyti pajėgumų mechanizmams taikomi išmetamo CO_2 kiekio ribų reikalavimai, Komisija mano, kad išmetamo CO_2 kiekio ribų reikalavimai netaikytini dabartiniam reguliuojamam atlygio mechanizmui, patvirtintam sprendimu dėl valstybės pagalbos byloje SA.42270, atsižvelgiant į tai, kad Meliljos elektros energijos sistema yra maža, kad yra apribojimų, susijusių su būtinų aplinkosaugos leidimų gavimu naujiems gamybos pajėgumams, ir kad yra didesnis poreikis gamybą grįsti dispečeriniu skirstymu, siekiant Meliljoje užtikrinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos integravimą ir energijos tiekimo saugumą. Komisija mano, kad, taikant nuo Reglamento (ES) 2019/943 22 straipsnio 4 dalies nukrypti leidžiančią nuostatą pasibaigus sprendime dėl valstybės pagalbos byloje SA.42270 nustatyto reguliuojamo atlygio mechanizmo taikymo laikotarpiui, galėtų būti trukdoma pereiti prie atsinaujinančiųjų išteklių energijos, didesnio lankstumo, elektros

([13]) https://circabc.europa.eu/ui/group/8f5f9424-a7ef-4dbf-b914-1af1d12ff5d2/library/b8dcbe85-7324-4e83-9752-fe974fc42cad/details?download=true.

([14]) 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1747, kuriuo dėl Sąjungos elektros energijos rinkos modelio tobulinimo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2019/942 ir (ES) 2019/943, (OL L, 2024/1747, 2024 6 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1747/oj).

([15]) Su pakeitimais, padarytais Reglamentu (ES) 2024/1747.

energijos kaupimo, elektromobilumo ir reguliavimo apkrova, nes šiomis nuostatomis siekiama sudaryti sąlygas visoms technologijoms dalyvauti konkurenciniu pagrindu. Todėl Komisija mano, kad leisti nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/943 22 straipsnio 4 dalies nėra pagrįsta. Tai neturėtų daryti poveikio įsipareigojimams ir sutartims, sudarytiems dėl Meliljos pagal Karališkajame dekrete Nr. 738/2015 nustatytą atlygio mechanizmą, patvirtintą sprendimu dėl valstybės pagalbos byloje SA.42270.

(87) Komisijos nuomone, remiantis Ispanijos pateiktais paaiškinimais (žr. 80 konstatuojamąją dalį), leisti nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/943 25 straipsnio 2–4 dalių nuostatų, eksploatuojant Meliljos elektros energijos sistemas, yra pagrįsta laikotarpiu iki 2029 m. gruodžio 31 d., kaip dėl Meliljos nustatyta sprendimu dėl valstybės pagalbos byloje SA.42270.

5.3.6. *Nuo Reglamento (ES) 2019/943 14–17, 19–27 ir 35–47 straipsnių nukrypti leidžianti nuostata, taikoma Karališkajame dekrete Nr. 738/2015 nustatytam mechanizmui*

(88) Prašyme, iš dalies pakeistame 2022 m. sausio 17 d. Ispanijos atsiųstu antruoju paaiškinimų rinkiniu, Ispanija nurodė, kad dėl Karališkuoju dekretu Nr. 738/2015 nustatyto esamo mechanizmo reikia taikyti nuo Reglamento (ES) 2019/943 14–17, 19–27 ir 35–47 straipsnių nukrypti leidžiančią nuostatą. Komisija mano, kad siekiant užtikrinti jo taikymą tokio plataus masto nukrypti leidžianti nuostata nėra būtina. Komisija mano, kad tik pirmiau pateiktuose skirsniuose nurodytos nukrypti leidžiančios nuostatos yra pagrįstos.

5.4. **Netrukdymas pereiti prie atsinaujinančiųjų išteklių energijos, didesnio lankstumo, elektros energijos kaupimo, elektromobilumo ir reguliavimo apkrova**

(89) Pagal Reglamento (ES) 2019/943 64 straipsnio 1 dalies penktą pastraipą ir Direktyvos (ES) 2019/944 66 straipsnio 2 dalį, sprendimu, kuriuo leidžiama taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, siekiama užtikrinti, kad juo nebūtų trukdoma pereiti prie atsinaujinančiųjų išteklių energijos, didesnio lankstumo, elektros energijos kaupimo, elektromobilumo ir reguliavimo apkrova.

(90) Kalbant apie perėjimą prie atsinaujinančiųjų išteklių energijos, didesnio lankstumo (įskaitant reguliavimą apkrova) ir elektros energijos kaupimo, svarbu pažymėti, kad gerai veikiančios išankstinių sandorių, kitos paros, einamosios paros ir balansavimo rinkos, atitinkančios Reglamente (ES) 2019/943 ir Direktyvoje (ES) 2019/944 nustatytus reikalavimus, turėtų teikti būtinus skirstymo ir investavimo signalus, kad būtų kuo labiau padidinta potenciali tų technologijų plėtra. Pavyzdžiui, reguliavimo apkrova mechanizmo, kurį būtų galima aktyvuoti tais laikotarpiais, kai Meliljos elektros energijos sistema patiria sunkumų, plėtra iš esmės būtų lengviau pasiekta sistemoje, kurioje paklausos kainos atspindi valandinę gamybos padėtį Meliljoje, o ne žemyninėje dalyje. Tai savaime neužkerta kelio reguliavimo apkrova raidai ar kitų formų lankstumui dabartinėje reglamentavimo sistemoje. Tačiau negalima atmesti galimybės, kad sprendimas, kuriuo leidžiama taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, tokiai galimai raidai gali turėti neigiamą poveikį.

(91) Kita vertus, Reglamento (ES) 2019/943 64 straipsnyje nereikalaujama, kad sprendimais, kuriais leidžiama taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, būtų kuo labiau padidinamas lankstumo ar elektros energijos kaupimo potencialas. Pagal to reglamento 64 straipsnį taikoma nukrypti leidžiančia nuostata siekiama tik užtikrinti, kad ja „nebūtų trukdoma“ tokiam perėjimui. Kitaip tariant, taikant nukrypti leidžiančią nuostatą neturi būti trukdoma raidai, kuri netaikant nukrypti leidžiančios nuostatos vyktų savaime. Mažai tikėtina, kad, netaikant nukrypti leidžiančios nuostatos, Meliljos elektros energijos sistemoje vystytųsi gerai veikiančios išankstinių sandorių, kitos paros, einamosios paros ir balansavimo rinkos. 2 skirsnyje aprašyta, kad taip yra dėl problemų, susijusių su NPT sistemų eksploatavimu, labai žemu konkurencijos lygiu gamybos segmente ir prijungimo prie žemyninės dalies rinkos nebuvimu. Tačiau būtina užtikrinti, kad, kai tik bus sudarytos sąlygos plėtoti veikiančias didmenines rinkas, nukrypti leidžiančių nuostatų taikymas būtų laipsniškai nutrauktas. Todėl Komisija šiame sprendime nustato ribotą nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo laikotarpį ir griežtas nukrypti leidžiančios nuostatos galiojimo pratęsimo sąlygas, kaip nurodyta 5.5 skirsnyje.

(92) Neatrodo, kad nukrypti leidžianti nuostata turėtų pastebimo poveikio elektromobilumui.

5.5. **Nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo trukmė ir sąlygos, kuriomis siekiama didesnės konkurencijos ir integracijos į elektros energijos vidaus rinką**

(93) Reglamento (ES) 2019/943 64 straipsnyje ir Direktyvos (ES) 2019/944 66 straipsnyje dėl mažų atskirų sistemų konkrečiai nustatyta, kad nukrypti leidžianti nuostata turi būti taikoma ribotą laiką ir kad turi būti taikomos sąlygos, kuriomis siekiama didinti konkurenciją ir integraciją į elektros energijos vidaus rinką.

(94) Kalbant apie mažas atskiras ir mažas jungtines sistemas, Reglamente (ES) 2019/943 ir Direktyvoje (ES) 2019/944 numatytas privalomas apribojimas dėl kelių tikslų. Visų pirma juose daroma prielaida, kad bendroji reguliavimo sistema gali būti taikoma visoms vidaus rinkos situacijoms ir kad toks bendras taikymas yra naudingas visuomenei. Nors Reglamento (ES) 2019/943 64 straipsnyje pripažįstama, kad tam tikrais atvejais gali reikėti taikyti nukrypti leidžiančias nuostatas, dėl šių nukrypti leidžiančių nuostatų gali padidėti bendros sistemos sudėtingumas ir susidaryti kliūtys rinkos integracijai taip pat ir kaimyninėse vietovėse. Be to, nukrypti leidžiančios nuostatos taikymas dažniausiai grindžiamas to meto technine ir reguliavimo sistema ir atitinkamo tinklo topologija. Visos šios aplinkybės neišvengiamai keisis. Galiausiai svarbu, kad rinkos dalyviai galėtų pakankamai anksti numatyti reguliavimo pokyčius. Todėl visos nukrypti leidžiančios nuostatos turi būti taikomos ribotą laiką.

(95) Ispanija prašo nukrypti leidžiančias nuostatas Meliljai taikyti netaikant jokių terminų, nes mažai tikėtina, kad Melilja bus sujungta su žemynine Ispanijos dalimi (ir su Sąjungos žemyninės dalies elektros energijos sistema). Komisija sutinka su Ispanijos pateiktomis priežastimis, tačiau pažymi, kad Melilja nėra vienas iš atokiausių regionų, pripažintų pagal SESV 349 straipsnį, ir nukrypti leidžianti nuostata turi būti taikoma ribotą laiką.

(96) Atsižvelgdama į netikrumą dėl būsimos jungties tarp Meliljos ir žemyninės Ispanijos dalies ir į dideles eksploatavimo problemas šioje teritorijoje, Komisija mano, kad tikslinga nukrypti leidžiančias nuostatas dėl Meliljos leisti taikyti laikotarpiu, priklausančiu nuo autonominio miesto jungties su žemynine Ispanijos dalimi, išskyrus nuo Reglamento (ES) 2019/943 25 straipsnio 2–4 dalių nuostatų leidžiančią nukrypti nuostatą, kuri turi būti taikoma laikotarpiu iki 2029 m. gruodžio 31 d., kaip nustatyta sprendime dėl valstybės pagalbos byloje SA.42270,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Ispanijos Karalystei dėl Meliljos leidžiama nukrypti nuo Reglamento (ES) 2019/943 3 straipsnio pirmos pastraipos a, b, e, k, o ir p punktų, 6 straipsnio, 7 straipsnio 1 dalies ir 8 straipsnio 1 ir 4 dalių, 9, 10, 11, 14 ir 15 straipsnių, 16 straipsnio 1 ir 2 dalių, 22 straipsnio 2 dalies ir 25 straipsnio 2–4 dalių ir Direktyvos (ES) 2019/944 40 straipsnio 4–7 dalių nuostatų.

2 straipsnis

Nukrypti leidžianti nuostata, kurią leista taikyti pagal 1 straipsnį dėl visų jame išvardytų Reglamento (ES) 2019/943 ir Direktyvos (ES) 2019/944 straipsnių, taikoma tol, kol Melilja bus sujungta su žemynine Ispanijos dalimi, išskyrus nuo Reglamento (ES) 2019/943 25 straipsnio 2–4 dalių nukrypti leidžiančią nuostatą, kuri taikoma iki 2029 m. gruodžio 31 d.

3 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Ispanijos Karalystei.

Priimta Briuselyje 2025 m. gegužės 16 d.

Komisijos vardu
Dan JØRGENSEN
Komisijos narys